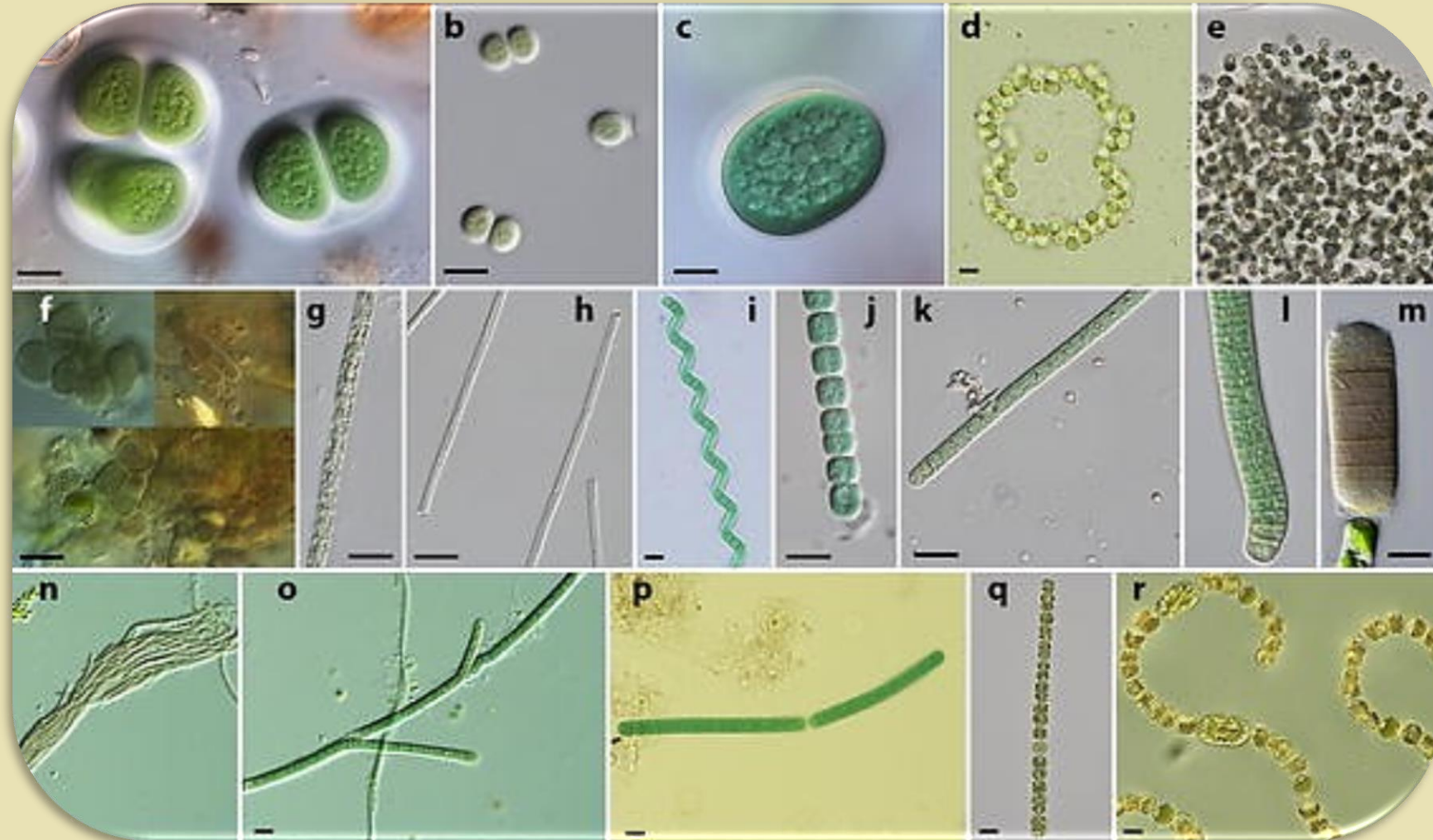
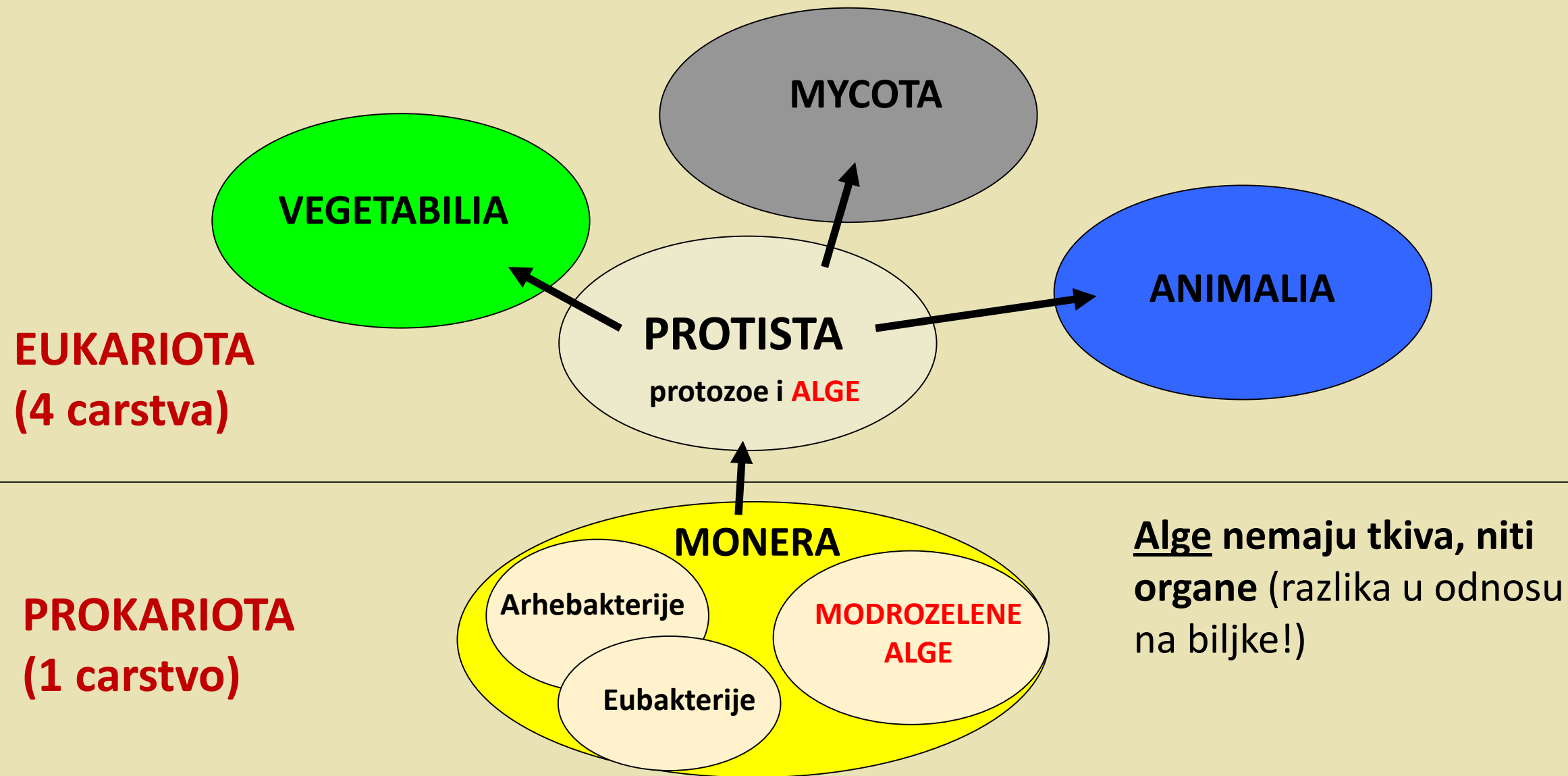

Razdio: CYANOPHYTA

Sav živi svijet dijeli se na dva nadcarstva: **PROKARIOTA** i **EUKARIOTA**

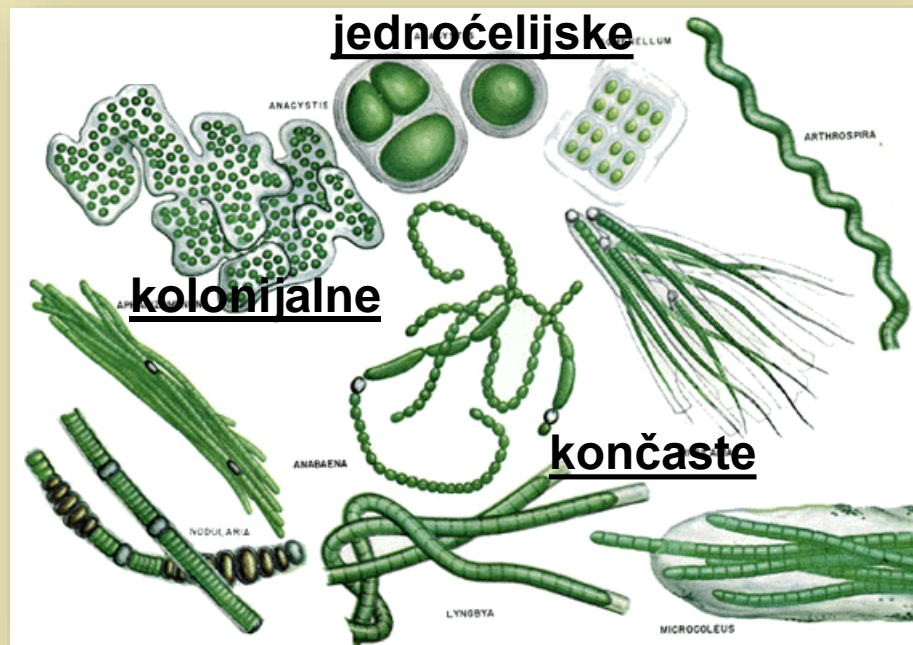
Klasifikacija algi

Po Blaženčić (2000) alge se dijele na deset razdjela:

- **Cyanophyta** – modrozelene alge (jedini **prokarioti** među algama)
- **Rhodophyta** – crvene alge
- **Euglenophyta** – euglenoidne alge
- **Chlorophyta** – zelene alge
- **Charophyta** - pršljenčice
- **Xanthophyta** – žutozelene alge
- **Phaeophyta** – mrke alge
- **Bacillariophyta** – silikatne alge
- **Chrysophyta** – zlatne alge
- **Pyrrophyta** – vatrene alge

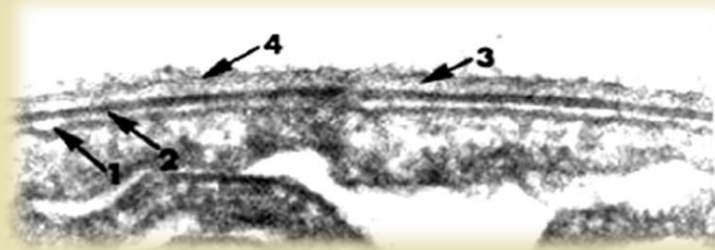
RAZDIO: CYANOPHYTA

- Najstarija grupa fotoautotrofnih organizama (3,5 milijardi godina)
- Jedini prokarioti među algama
- Obuhvataju vrste na jednoćelijskom, kolonijalnom i trihalnom nivou morfološke organizacije

CYANOPHYTA - građa ćelije

- **Višeslojni ćelijski zid** ($L_1 - L_4$) koji sadrži supstancu murein (peptidoglikan) - čvrstina

- Većina ćelija sadrži i **sluzavi/galertni omotač**

Funkcija:

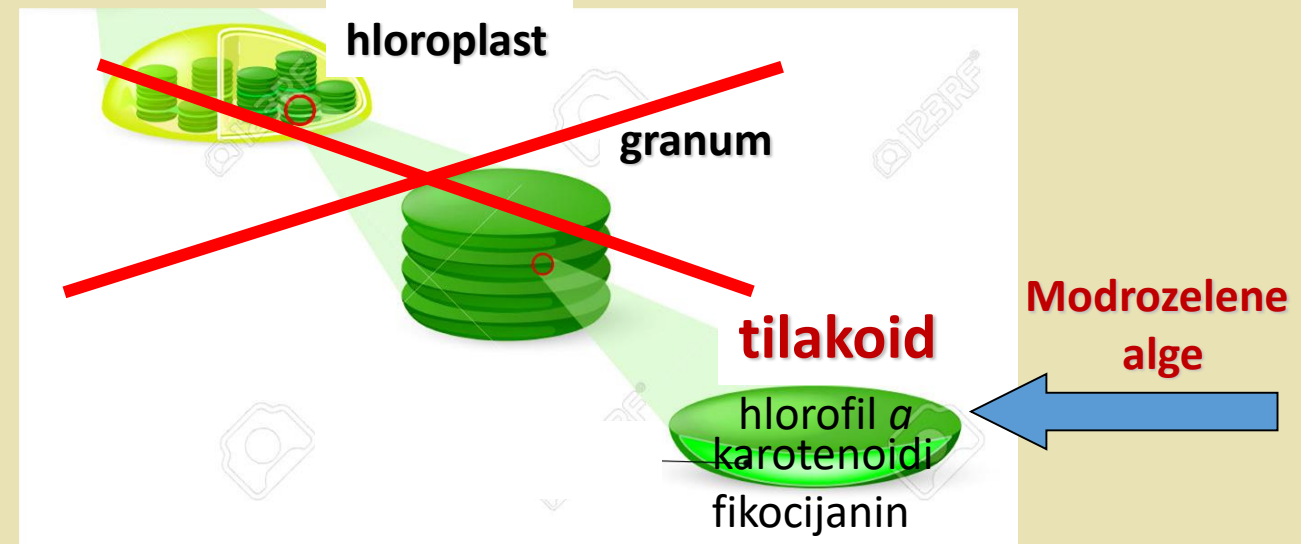
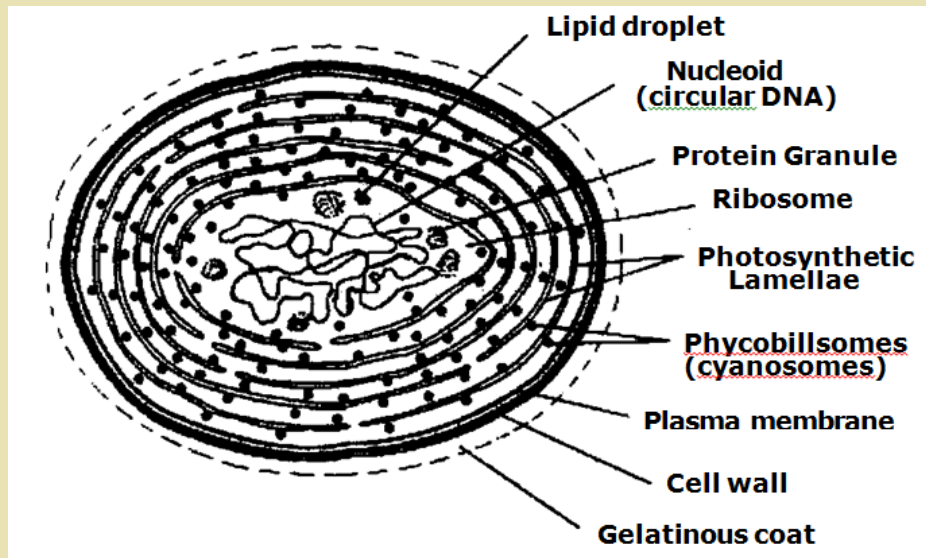
- zaštita od isušivanja
- zaštita od parazita
- zaštita od herbivora
- zaštita od UV zračenja
- kretanje puzanjem

CYANOPHYTA - građa ćelije

Protoplasma – razlikuje se:

- periferni dio sa pigmentima - hromatoplazma
- centralni, bezbojni dio – nukleoplazma (=centroplazma)
- Kao prokarioti, nemaju hloroplaste, već **pojedinačne tilakoide** u vidu lamela u hromatoplazmi

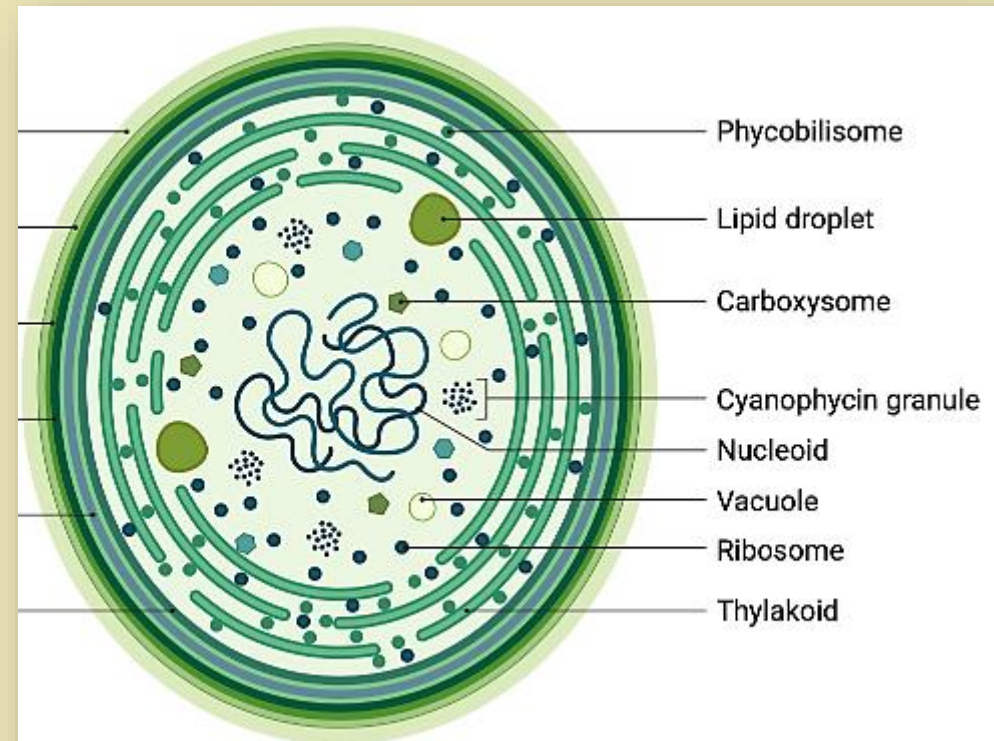
CYANOPHYTA - građa ćelije

U hromatoplazmi se nalaze:

- **Tilakoidi** - u vidu membrana sa pigmentima – hlorofil *a*, fikocijanin i karotenoidi
- **Fikobilizomi** – loptaste strukture s pigmentima (fikocijanin naročito)
- **Rezervne supstance**: glikoproteid (sličan glikogenu), lipoproteidi (u vidu cijanoficinskih granula) i polifosfati (u vidu volutinskih zrnaca)
- **Ribozomi** - organele za sintezu proteina
- **Gasne vakuole** - prisutne samo kod planktonskih vrsta, ispunjene azotom

U nukleoplazmi:

- difuzno raspoređena **DNK (=nukleoid)**

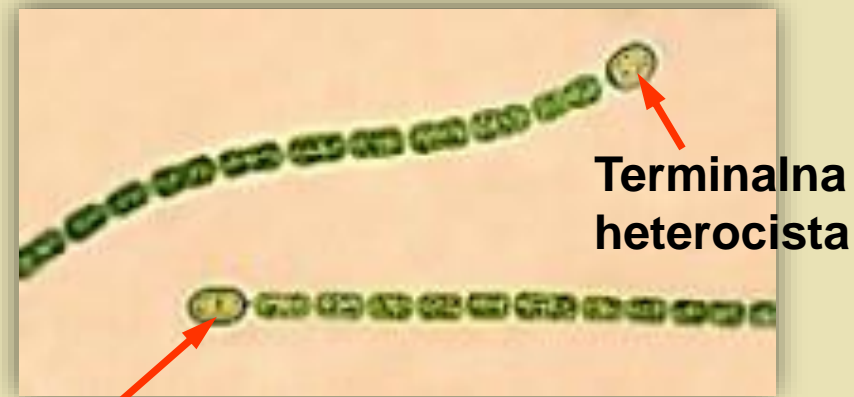
CYANOPHYTA - građa ćelije

Končaste vrste: pored uobičajenih **vegetativnih** ćelija neke končaste vrste sadrže **heterociste** – krupnije ćelije, sa debelim ćelijskim zidom, bez rezervnih hranjivih materija

- Sadrže enzim nitrogenazu
- Uloga heterocisti: fiksacija molekuskog azota ($N_2 \rightarrow NO_3$) - opstanak u sredini siromašnoj azotnim solima
- Po položaju: bazalne, terminalne, interkalarne heterociste

Interkalarana heterocista

Bazalna heterocista

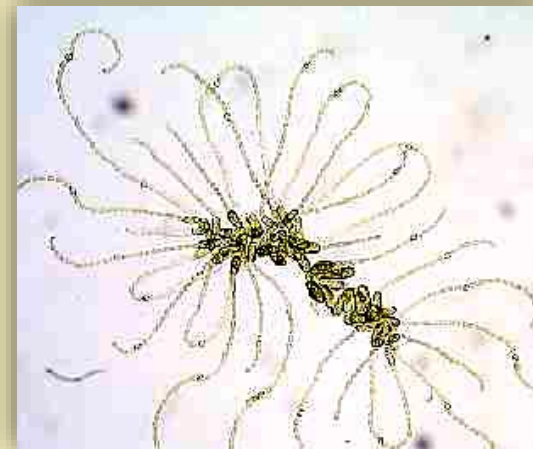
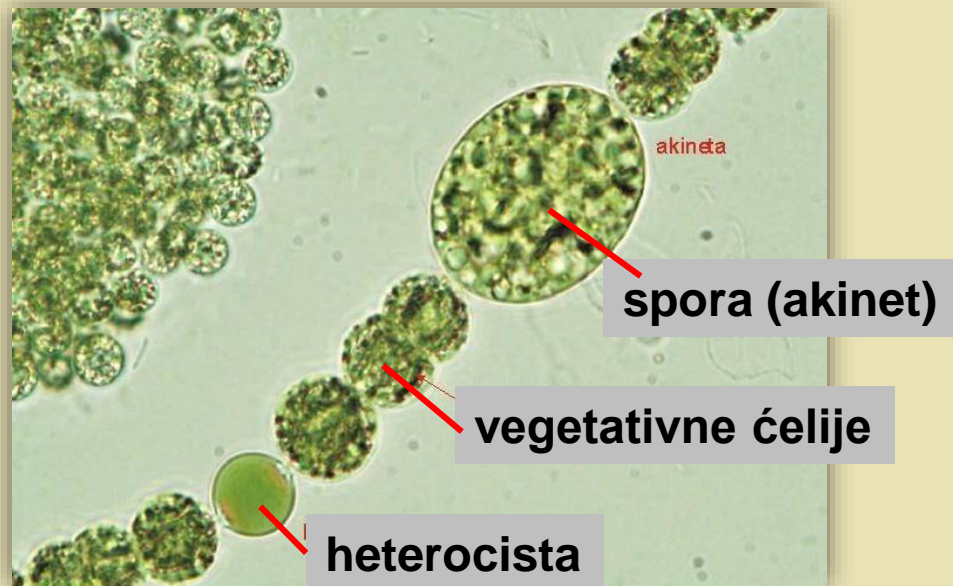

CYANOPHYTA - građa ćelije

Končaste vrste: pored uobičajenih **vegetativnih** ćelija neke vrste sadrže i

spore (=akineti) - krupnije od heterocisti i vegetativnih ćelija, imaju zadebljao ćelijski zid, bogate su rezervnim supstancama

- Uloga spora: preživljavanje nepovoljnih uslova (i do 70 godina suše)

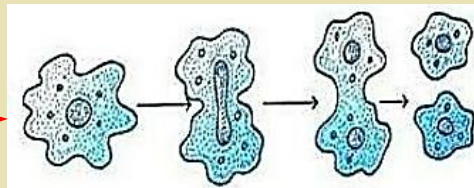
Klijanje spora - nastanak novih konaca iz njih

CYANOPHYTA - razmnožavanje

- Nemaju polni proces razmnožavanja – tipična osobina svih prokariota

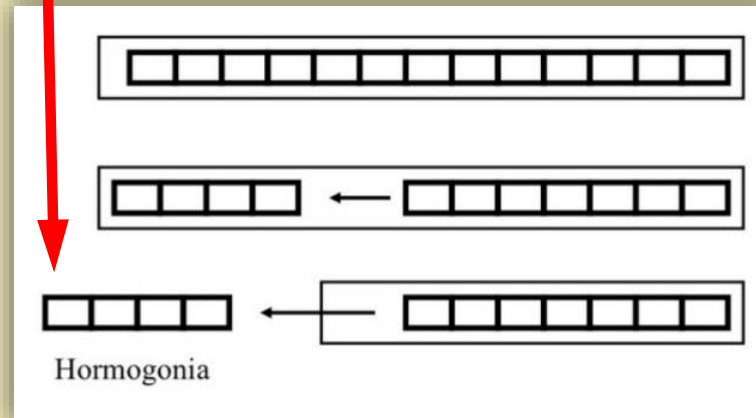
Razmnožavanje je **vegetativno**:

- Jednoćelijske – diobom ćelije →

- Kolonijalne – diobom, ali se nakon diobe ćelije ne rastavljaju već ostaju zajedno u vidu grupacija

- Končaste (trihalne) – fragmentacijom tj. **hormogonijama** – razdjeljivanjem konca na fragmente

CYANOPHYTA – ekologija

- Jako otporne na ekstremne temperature: od -190°C pa do $+75^{\circ}\text{C}$
- Kosmopoliti su: naseljavaju i slatke vode i mora i zemljište, kao i staništa sa ekstremnim uslovima (vrući izvori - gejziri, polarni snijeg i led, pećine – heterotrofna ishrana, velike nadmorske visine – sluz štiti od UV zraka)
- Prvi kolonizatori nenastanjenih staništa (pionirski organizmi, prvi stadijum sukcesije)

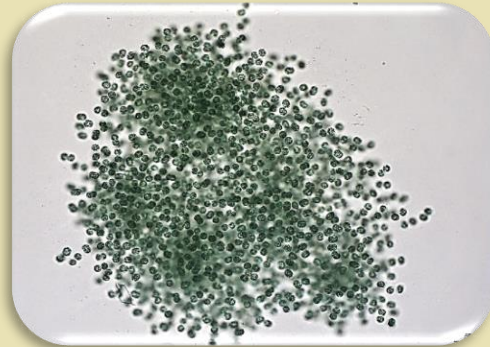

CYANOPHYTA – ekologija

Kad se pod povoljnim uslovima prenamnože – „cvjetanje vode“ – uginula masa algi truli, troši se kiseonik, voda je zagađena, a često i toksična – pomor vodenih organizama

Anabaena flos-aquae

Microcystis flos-aquae

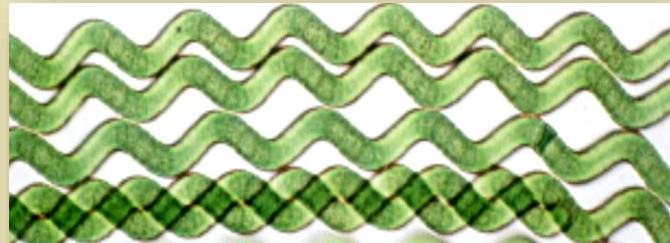
Notice
An algae bloom has made this area potentially unsafe for water contact. Avoid direct contact with visible surface scum.

CYANOPHYTA – značaj i uloga

- **Prvi fotosintetski organizmi** na planeti – produkcija kiseonika i pojava aerobnih organizama
- Ulaze u sastav nekih lišajeva – kao fikobionti
- U biotehnologiji – kao kvalitetna hrana, u farmaciji, kozmetici....

- *Spirulina* -

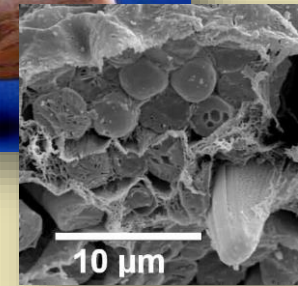

- Azotofiksacija – vezuju slobodni azot iz vazduha (N_2) i obogaćuju vodu i zemljište nitratima (NO_3) – prirodni fertilizatori
- U tekućoj vodi učestvuju u formiranju sedre – organogene krečnjačke stijene – usled raspadanja Ca-bikarbonata i taloženja Ca-karbonata

CYANOPHYTA - značaj

- U morima formiraju stromatolite – nastaju od kolonija algi koje se u vidu slojeva razvijaju jedni iznad drugih, a potom vremenom uginu i okamenjavaju. Fosili najstarijih organizama.

Konci *Microcoleus*-a

CYANOPHYTA - značaj

- *Troprsti lenjivac* – u spoljašnjem mrtvom dijelu kože i pukotinama dlaka žive neke vrste modrozelenih i zelenih algi – kamuflaža u krošnjama tropskih kišnih šuma

Klasifikacija modrozelenih algi

Klasifikacija razdjela CYANOPHYTA se zasniva na morfološkoj građi i načinu razmnožavanja – 3 klase:

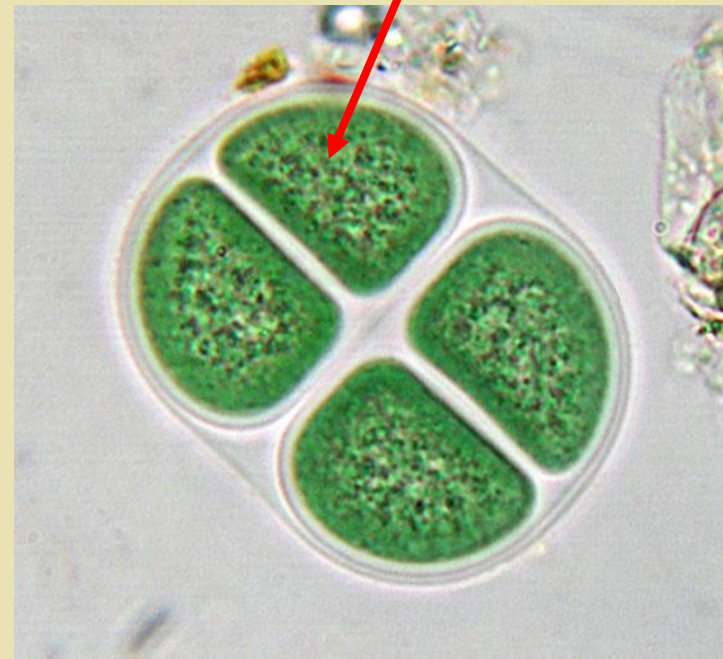
- 1) **Chroococrophyceae** - jednoćelijske i kolonijalne
- 2) **Chamaesiphonophyceae** - polarizovane
- 3) **Hormogoniophyceae** - višećelijske (končaste)

1. Klasa: Chroococophyceae

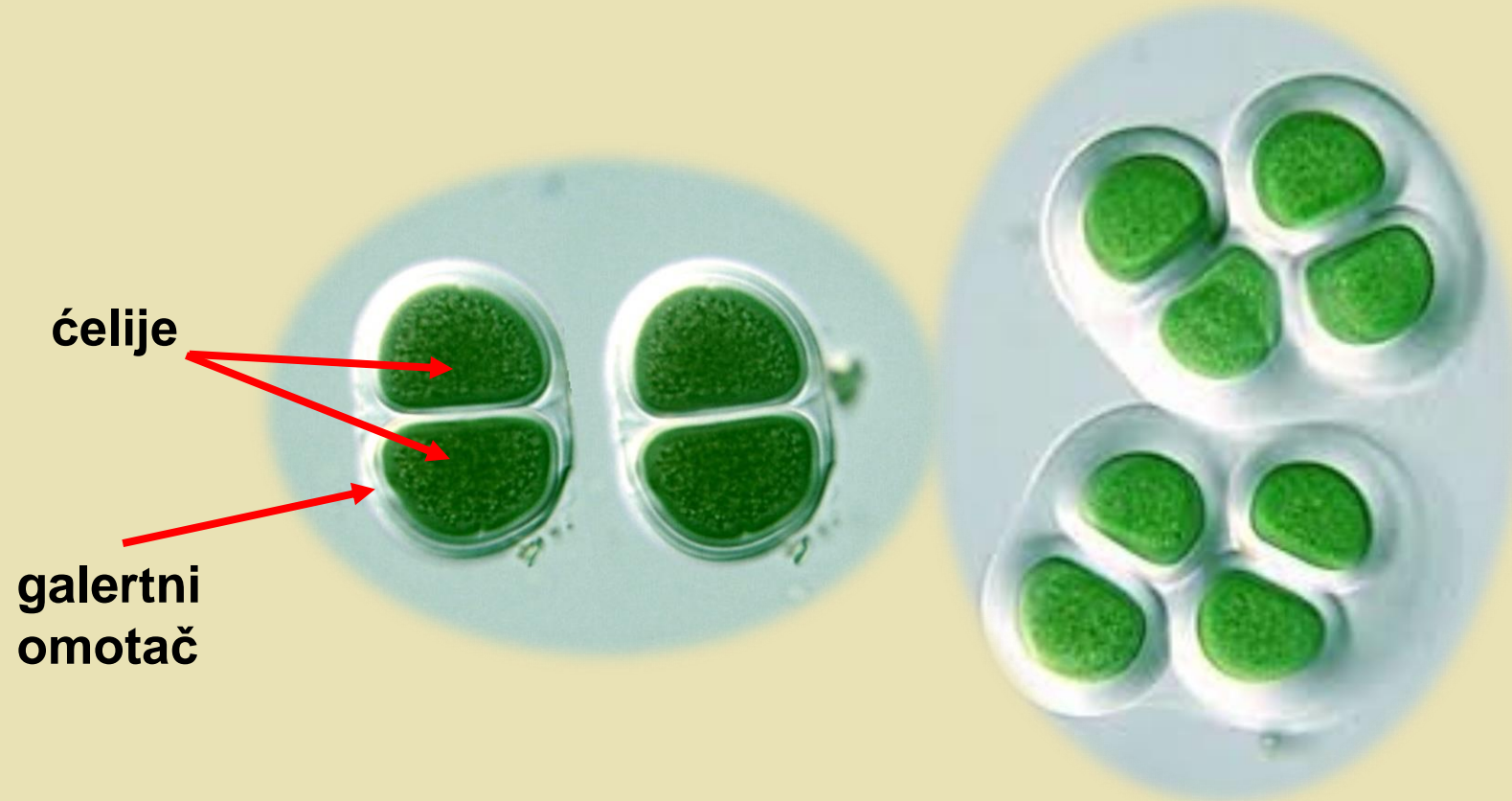
- Obuhvata **jednoćelijske** i **kolonijalne** predstavnike na **kokoidnom stupnju** morfološke organizacije (slobodnoplivajuće ili naseljavaju neku podlogu)
- Rijetko žive kao samostalne jedinice. Najčešće se dešava da nakon ćelijske deobe ćelije ostaju zajedno – kolonije

kokoidna građa

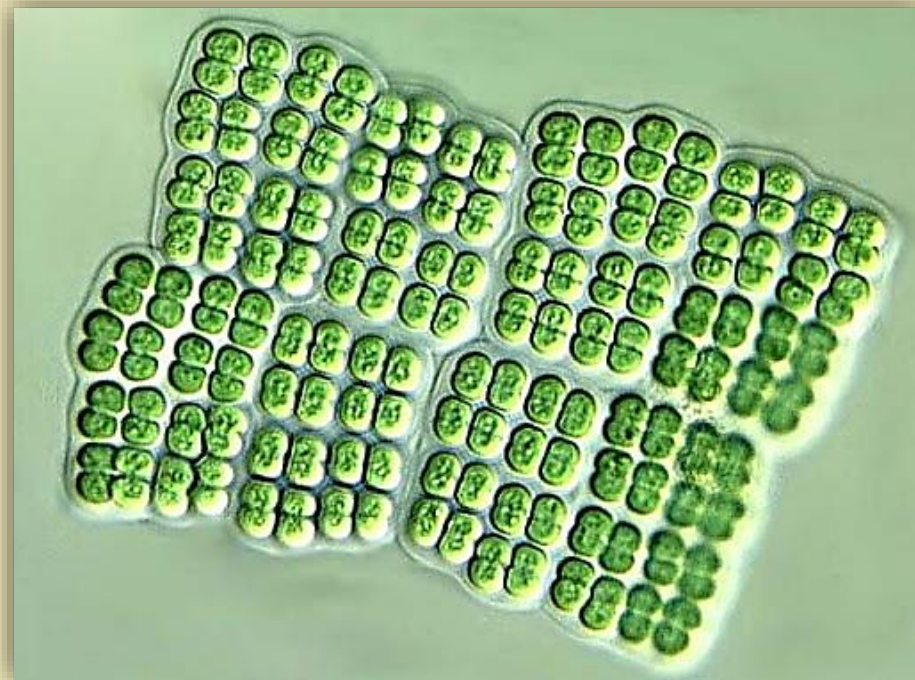
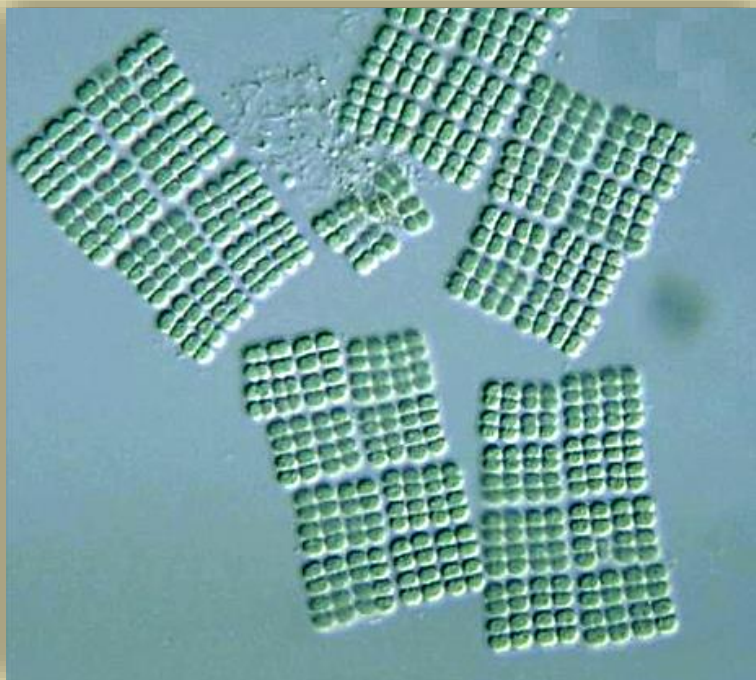
1. Klasa: Chroococophyceae

Chroococcus sp. – jednoćelijske alge sa krupnim loptastim ćelijama i galertnim omotačem. Ćelije se često udružuju i formiraju grupacije od po 2-8 jedinki. Slatkovodne vrste.

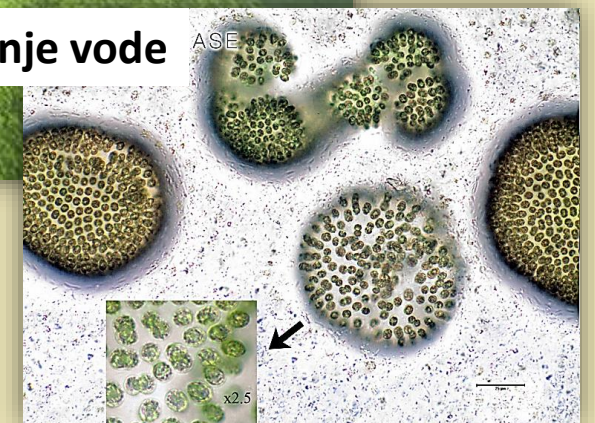
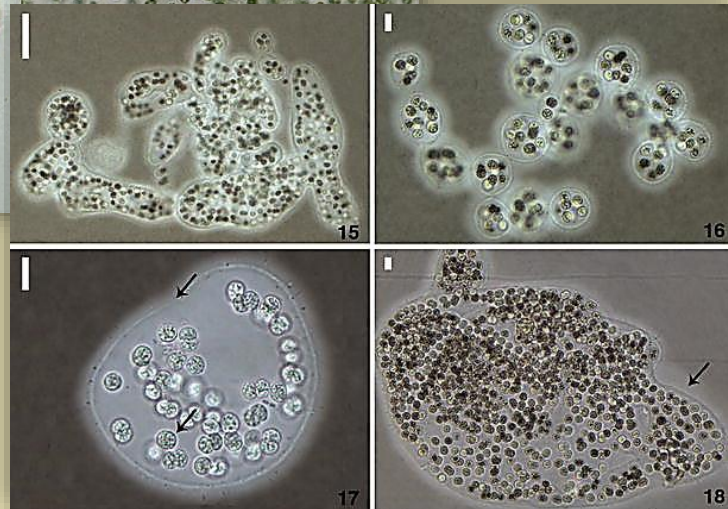
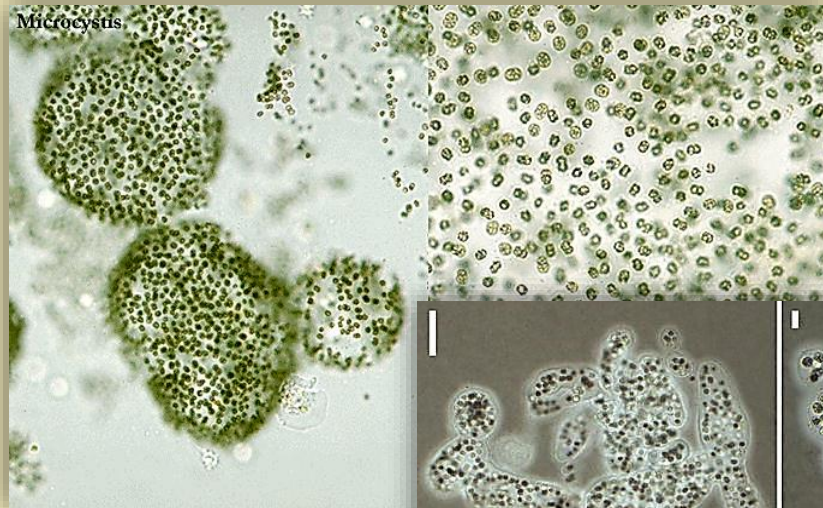
1. Klasa: Chroococrophyceae

Merismopedia sp. – kolonijalne alge, sa ćelijama pravilno raspoređenim u jednoj ravni - kolonije imaju oblik kvadratnih ili pravougaonih ploča obavijenih galertom. Žive planktonski.

1. Klasa: Chroococophyceae

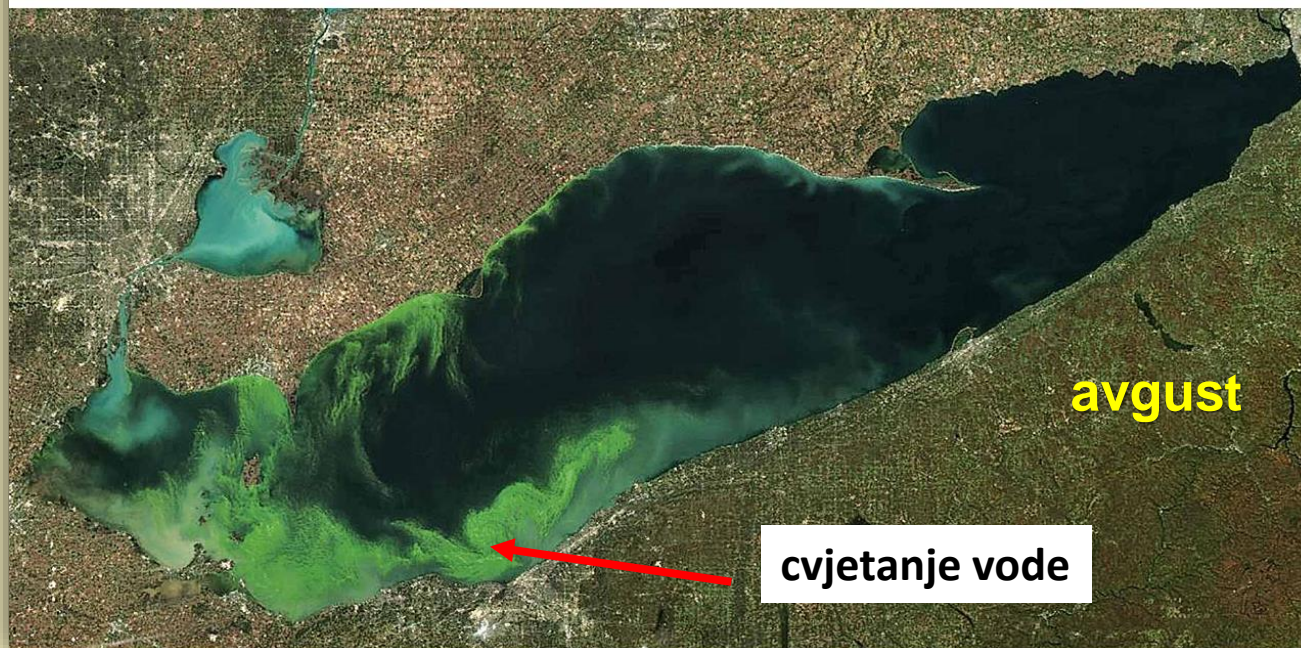
Microcystis sp. - kolonijalne alge, sa kolonijama nepravilnog oblika, koje se sastoje od velikog broja jedinki obavijenih galertom. Sadrže gasne vakuole. Naseljavaju slatke vode i neke vrste, kada se razviju u masi, mogu dovesti do cvjetanja vode

Microcystis flos-aquae* i *M. aeruginosa – produkuju otrovni mikrocistin koji djeluje hepatotoksično i izaziva hemoragiju

Jezero Eri

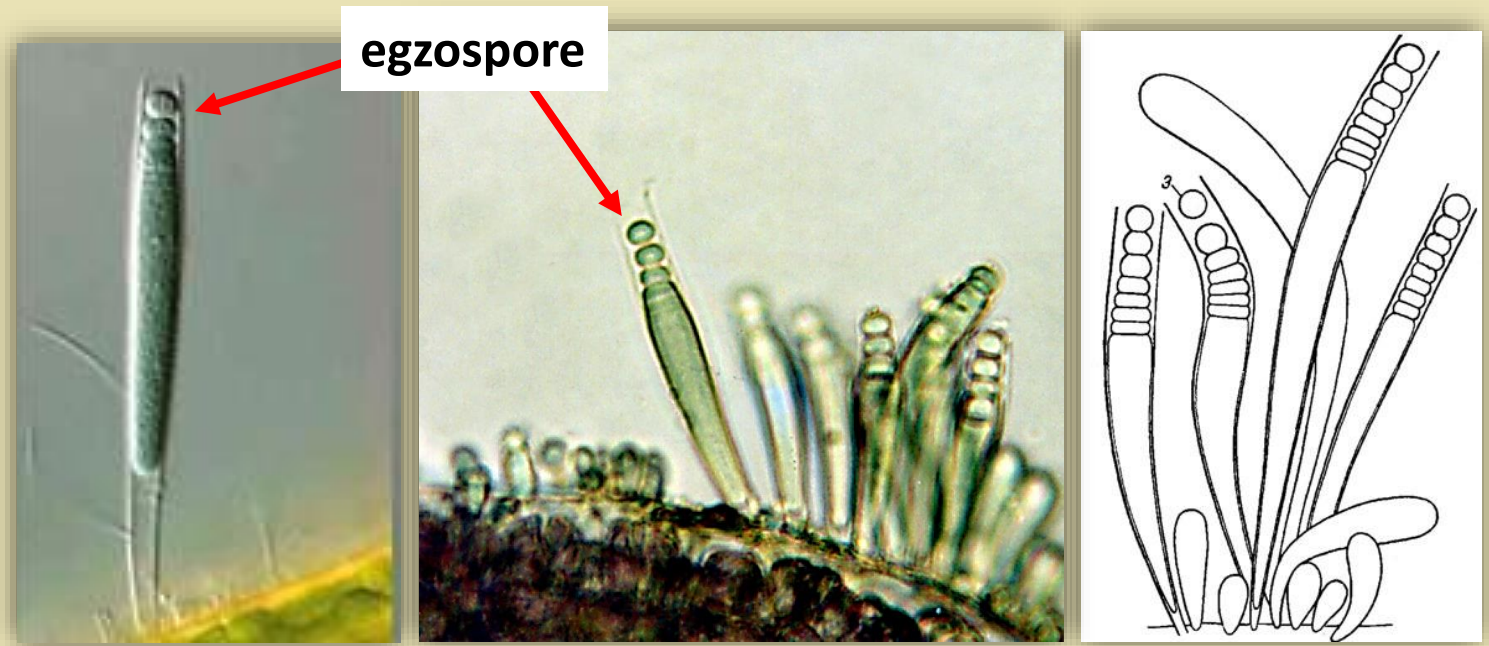
2. Klasa Chamaesiphonophyceae

Obuhvata jednoćelijske, kolonijalne i končaste oblike kod kojih je tijelo **polarizovano**, tj. diferencirano na bazalni i vršni dio. Svi su sesilni (pričvršćeni)

Chamaesiphon –

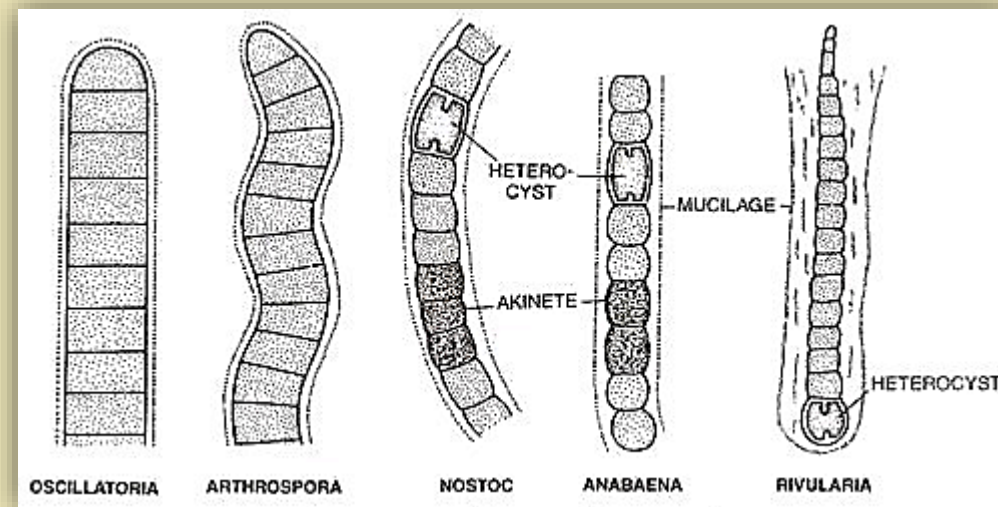
jednoćelijske sesilne alge na stijenama u brzim potocima. Česte su i kao epifiti u vodi.

Na vrhu duguljaste ćelije razvijaju se egzospore koje klijaju u novu jedinku.

3. Klasa Hormogoniophyceae

- Obuhvata **višećelijske alge** na trihalnom stepenu morfološke organizacije (ćelije raspoređene u jednom nizu)
- Razmnožavanje je vegetativno – fragmentacijom konca - **hormogonijama**, po kojima je cijela klasa i dobila naziv
- Neke se granaju, a neke ne

3. Klasa Hormogoniophyceae

Nostoc sp. – sve vrste su kolonijalne i kolonije su sluzave - u vidu kore, skrame ili loptica na površini podloge. Vlažno zemljište i voda.

Nostoc commune

Nostoc sphaeroides

3. Klasa Hormogoniophyceae

Nostoc sp. – unutar gustog sluzavog omotača kolonije nalazi se mnoštvo pojedinačnih konaca sa **heterocistama** (heterocitna forma trihoma)

Nostoc sp. – kolonije

Pojedinačni konci sa **heterocistama**

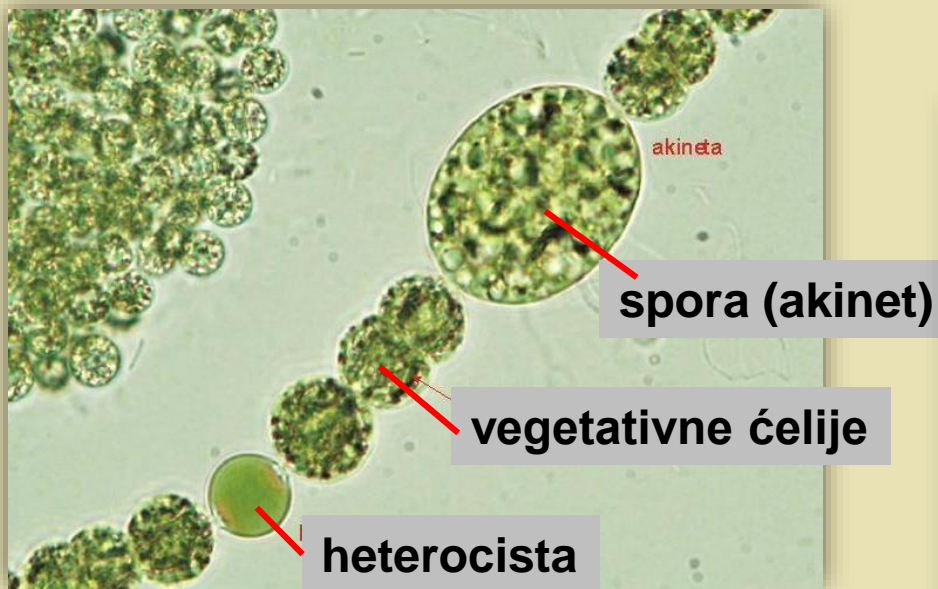
3. Klasa Hormogoniophyceae

Nostoc je često prisutan na pirinčanim poljima gdje, zahvaljujući fiksaciji azota, doprinosi fertilizaciji čak 2 miliona hektara zemljišta. U istočnim zemljama se koristi i kao salata.

3. Klasa Hormogoniophyceae

Anabaena sp. – višećelijske končaste alge koje nikada ne obrazuju kolonije. Konci su pojedinačni i uvijek posjeduju heterociste, a često i spore (heterocitna forma trihoma). Neke vrste, kad se prenamnože, izazivaju cvjetanje vode (*A. flos-aqae*)

Anabaena flos-aquae

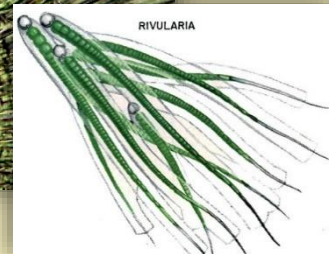
proizvodi anatoksin koji uzrokuje paralizu i smrt ukoliko zahvati respiratornu muskulaturu

"cvjetanje vode"

3. Klasa Hormogoniophyceae

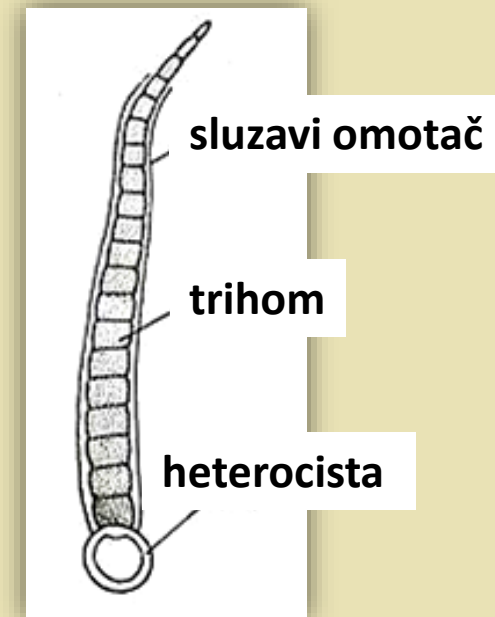
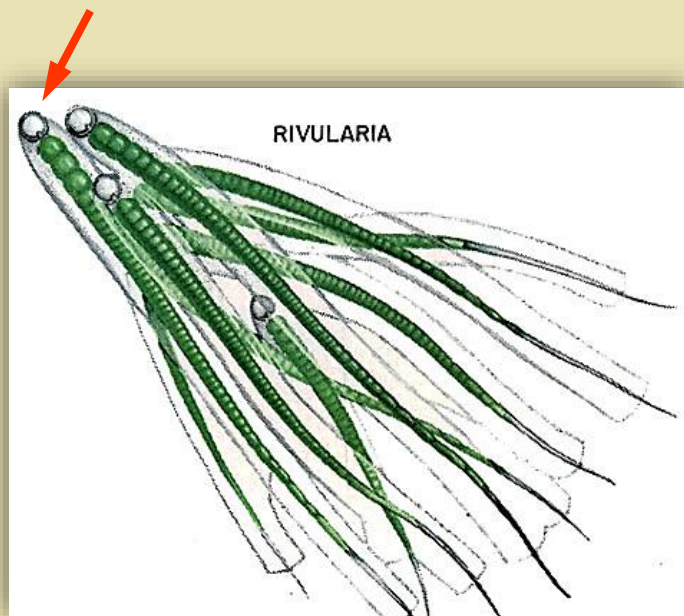
Rivularia sp. - sluzave loptaste kolonije sa radijalno raspoređenim koncima algi

kolonije

3. Klasa Hormogoniophyceae

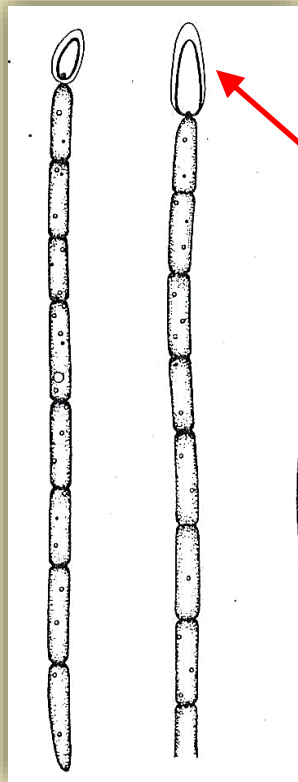
Rivularia – heterocista se uvijek nalazi u proširenom bazalnom dijelu konca svake jedinice (bazalne heterociste), a prema kraju se konac sužava (**heterocitna forma trihoma**).

3. Klasa Hormogoniophyceae

Cylindrospermopsis – invazivna tropska vrsta sa bazalnom heterocistom.

Produkuje toksin cilindrospermopsin (anoreksija, dijareja, hemoragija)

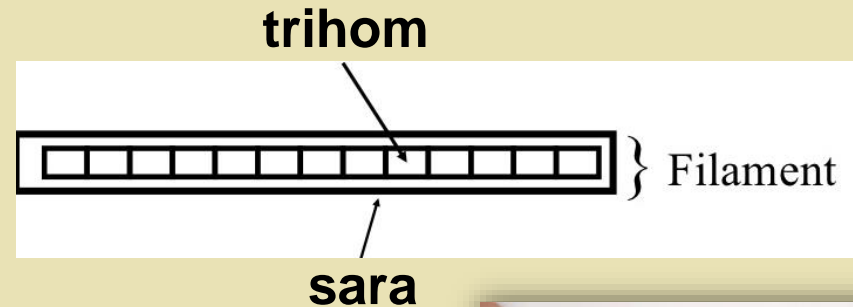
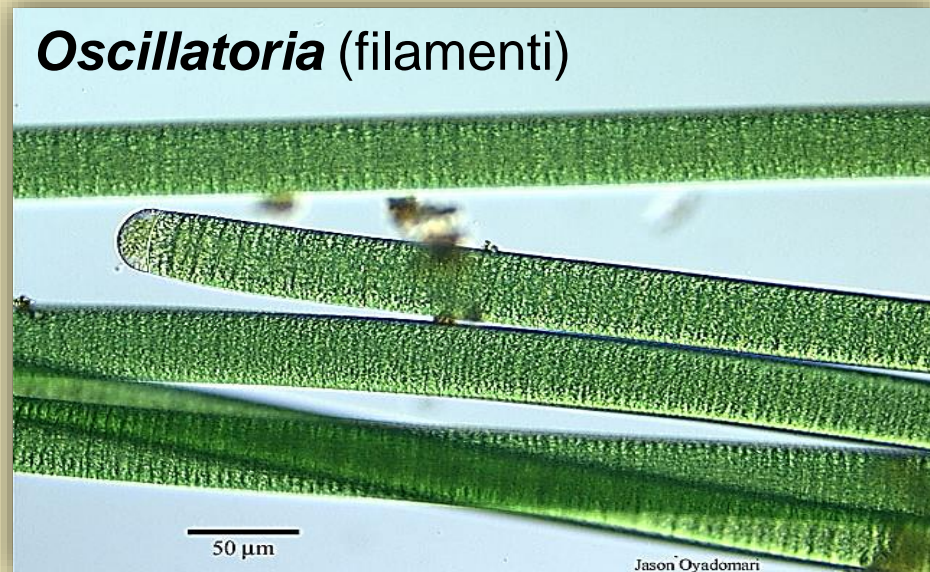

3. Klasa Hormogoniophyceae

Oscillatoria sp. – višecelijske končaste alge bez heterocisti i spora, sadrže samo vegetativne ćelije (**homocitna forma trihoma**)

- Trihom posjeduje sluzavi omotač – sara, sa kojom trihom obrazuje - **filament**
- Imaju mogućnost kretanja obrtanjem oko svoje uzdužne ose – oscilatorno kretanje, po čemu je rod i dobio ime

cvjetanje
vode

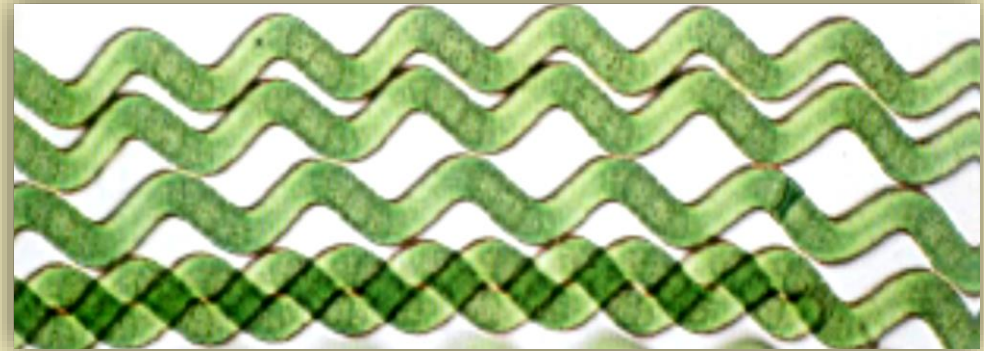
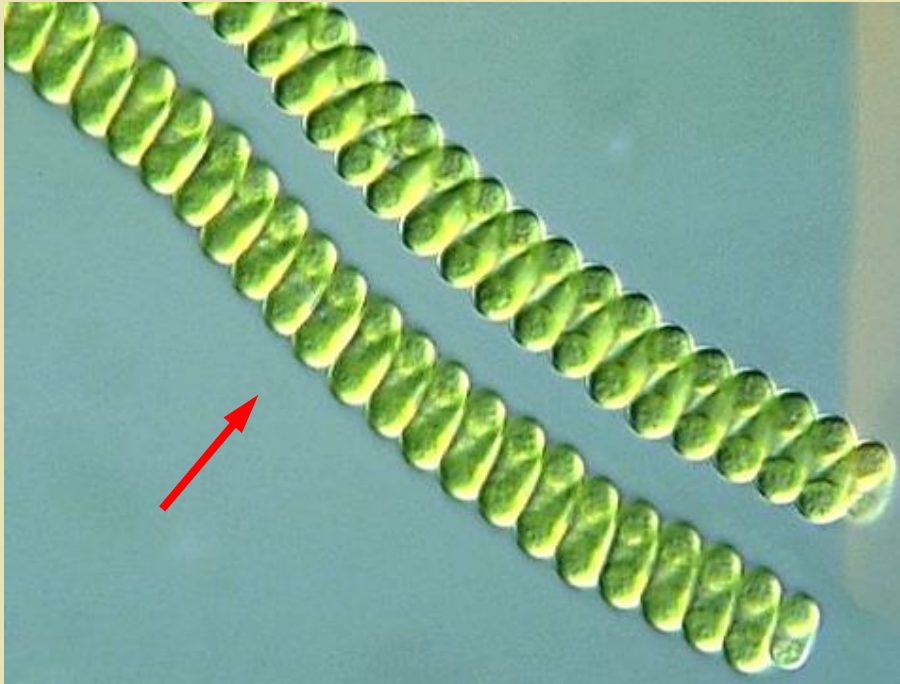

Oscillatoria rubescens
produkuje hepatotoksine

3. Klasa Hormogoniophyceae

Spirulina – končast, spiralno uvijen talus; kolonijalna vrsta, česta u jezerima bogatim mineralnim solima

Jezero Lonar u Indiji – kratersko jezero nastalo udarom metora

Spirulina platensis

U suvoj masi sadrži preko 60% proteina, a bogata je i vitaminima i mineralima, pa se od davnina uzgaja (Maje, Inke). Danas se najviše uzgaja u zemljama u razvoju

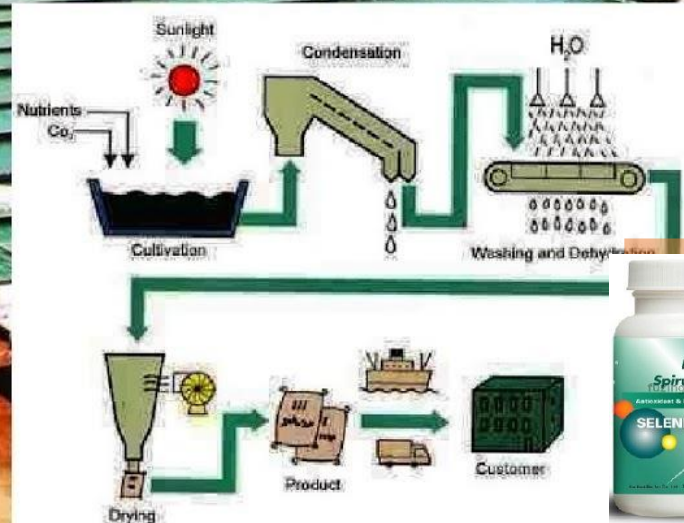
Jezero Čad - centralna Afrika

Savremeno uzgajanje

Spirulina platensis

SPIRULINA

#1

food source of chlorophyll

26x
more
calcium
than
milk

IRON

4x more than raw
beef liver

18
amino acids

PROTEIN

60% per serving. The
most protein rich food
on the planet.

96
trace elements

